

Portugal: agricultura, un sector encara dual però prometedor

Hi ha senyals que suggereixen que el sector agrícola pot estar entrant en una nova fase d'expansió. En concret, s'observen canvis en l'estructura de propietat de les explotacions, en el capital humà del sector i en l'evolució de la productivitat que apunten cap a un increment del potencial de creixement del sector. Una mostra d'això ha estat la recuperació del valor afegit brut (VAB) generat per l'agricultura, que, el 2018, va assolir l'1,7% del VAB del conjunt de l'economia, 0,4 p. p. més que el 2011.

El sector encara està dominat per les propietats petites (el 70% de les explotacions tenen menys de 5 hectàrees) i els productors agrícoles presenten, en general, una demografia envellida i amb un nivell educatiu baix.¹ Això es tradueix en una productivitat més baixa en relació amb els seus homòlegs europeus: la producció mitjana per hectàrea és de 1.400 euros a Portugal, en relació amb els 2.400 i els 1.700 euros de la zona de l'euro i d'Espanya, respectivament. En termes de producció mitjana anual per treballador, la diferència encara és més gran: 16.400 euros a Portugal, en relació amb els 47.900 euros d'Espanya i els 57.200 euros del conjunt de la zona de l'euro.

Però s'observen senyals de canvi. D'una banda, augmenten les estructures agrícoles més grans (superiors a 50 hectàrees),² les quals, tot i representar només el 4% de les explotacions existents, exploten gairebé el 70% de la superfície agrícola utilitzada i presenten nivells de productivitat molt superiors als de la resta. En aquestes grans explotacions, la producció per treballador és de 46.800 euros (en relació amb els 31.100 euros per treballador de les explotacions de 20 i de 50 hectàrees).³ De l'altra, el nivell de formació ha millorat, i gairebé el 47% dels productors agrícoles tenen formació específica en el sector (cursos professionals i formació secundària o superior),⁴ una xifra significativament superior al 16% del 2013.⁵ Així mateix, destaca el creixement de l'agricultura ecològica, que, en general, produeix béns amb un valor afegit més elevat: el 2015, aquest subsector agrícola conreava 239.900 hectàrees (gairebé el 23% de la superfície conreada), la qual cosa representa un augment de 25.600 hectàrees en relació amb el 2006.

1. El 2018, el 88% de la població ocupada a l'agricultura, la producció animal, la caça, la silvicultura i la pesca tenia un nivell d'escolaritat igual o inferior al primer cicle (INE).

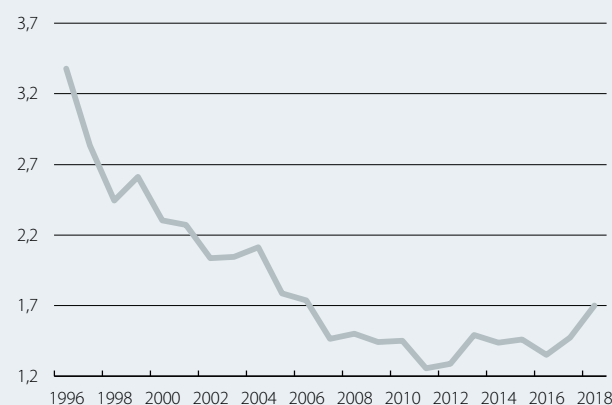
2. El 2016, hi havia 10.395 explotacions, 910 més que el 2007 (INE).

3. Les explotacions més grans presenten, en general, un grau d'especialització més elevat en les seves activitats.

4. Ministeri d'Agricultura, Oficina de Planificació, Polítiques i Administració General. Últim any disponible: 2016.

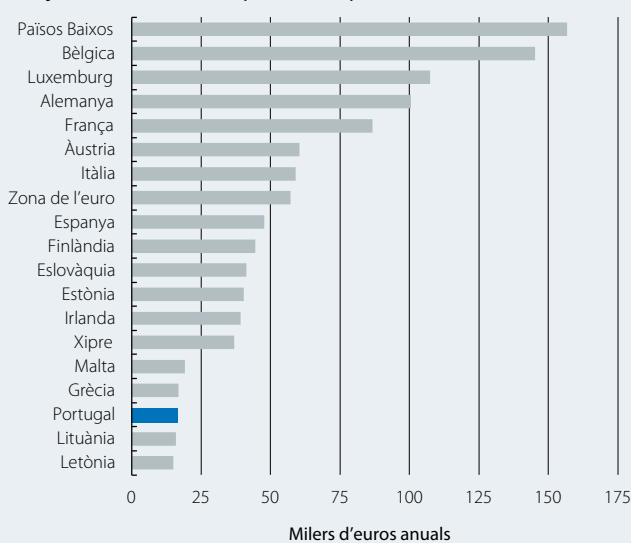
5. Una part d'aquesta millora s'explica per l'obligació, establerta el 2013, que els productors que comprin, transportin i utilitzin productes fitofarmacèutics hagin realitzat un curs d'aplicació d'aquests productes.

Portugal: VAB del sector agrícola (% del VAB del conjunt de l'economia)

Font: CaixaBank Research, a partir de dades de l'INE de Portugal.

Producció agrícola per treballador (Mitjana anual del 2016 per a cada país)

Font: CaixaBank Research, a partir de dades d'Eurostat.

Portugal: indicadors del sector agrícola Creixement anual mitjà entre el 2007 i el 2018 (%)

Indicador	Variació mitjana anual
Superfície conreada *	0,3
Producció (volum) *	7,4
Productivitat (kg per hectàrea) *	5,4
Producció (preus corrents)	1,6
VAB (preus corrents)	0,2
Inversió	3,5
Ingressos del sector agrícola per unitat de treball	4,6

Nota: *Les últimes dades disponibles són del 2017.

Font: CaixaBank Research, a partir de dades de l'INE de Portugal i d'Eurostat.

Aquests canvis en l'estructura del sector ja es reflecteixen en millores en eficiència. Com s'observa al tercer gràfic, l'evolució dels principals indicadors del sector en l'última dècada ha estat positiva, en especial pel que fa a l'augment de la quantitat produïda, a la productivitat de la superfície conreada i al rendiment de l'activitat del sector. Així, segons les dades disponibles, el 2018, la producció agrícola va assolir els 7.600 milions d'euros i va registrar un creixement anual mitjà, entre el 2007 i el 2018, de l'1,6% (el 2,1% a la zona de l'euro i el 3,0% a Espanya). Per components, el quart gràfic mostra que la producció de fruita, de productes d'horticultura i d'animals –que representen el 62% de la producció total– ha augmentat a un ritme anual mitjà del 4,5%, del 2,6% i de l'1,5%, respectivament, des del 2007. Per la seva banda, l'oli, tot i que només representava l'1,8% de la producció total el 2018, ha crescut a un ritme anual mitjà proper al 7%.

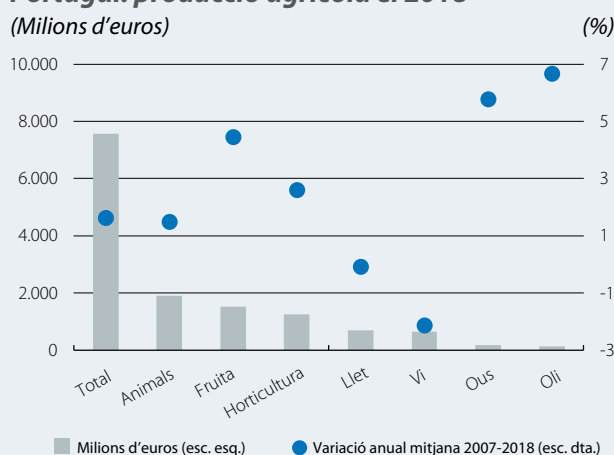
El creixement del comerç mundial, l'increment del consum d'aliments saludables i l'esforç d'internacionalització del sector també han estat factors importants per dinamitzar l'activitat agrícola. Entre el 2007 i el 2018, les exportacions de béns agrícoles van registrar un creixement anual mitjà del 9,6%, superior al de les exportacions totals de béns (el 3,4%). Les exportacions de fruita, que representen gairebé la meitat de les exportacions de béns agrícoles, són les principals responsables dels avanços registrats. Entre els altres components destaquen, en primer lloc, els fruits vermells, els cítrics i la fruita seca, les exportacions dels quals van augmentar, de mitjana anual, el 33,1%, el 24,7% i el 6,3%, respectivament. En segon lloc, l'exportació d'oli va créixer, de mitjana, el 14,6% en el període. En tercer lloc, pel que fa a la producció animal, l'exportació de carn va augmentar el 12,7% anual en la mitjana de l'última dècada. Finalment, pel que fa a les aportacions a l'increment de la producció agrícola, no es pot oblidar la importància de les exportacions dels productes derivats de la indústria alimentària, una indústria que es nodreix del sector agrícola i que representa gairebé el 9% de les exportacions de béns.

D'ara endavant, el comerç internacional continuarà sent un factor important de dinamització de l'activitat agrícola. Malgrat que la desacceleració de la demanda externa el 2019 pugui comportar un creixement més moderat de les exportacions de béns agrícoles, hi ha factors que donen suport a la consolidació d'una major internacionalització del sector. Entre aquests factors, cal destacar els següents elements. En primer lloc, l'esforç de penetració en nous mercats, com la Xina, el Japó i l'Índia.⁶ En segon lloc, els

6. En el cas de la Xina, el 2018, es va obtenir l'autorització per a l'exportació de carn, mentre que les negociacions per a l'obtenció de la llicència d'exportació de raïm estan en la fase final. Al Japó, a partir del febrer del 2019, entra en vigor un nou acord de col·laboració econòmica que tindrà un impacte positiu en les exportacions de vi, de formatge i de carn. A l'Índia, al final del 2018, es van assolir acords per a l'exportació de pomes i de peres.

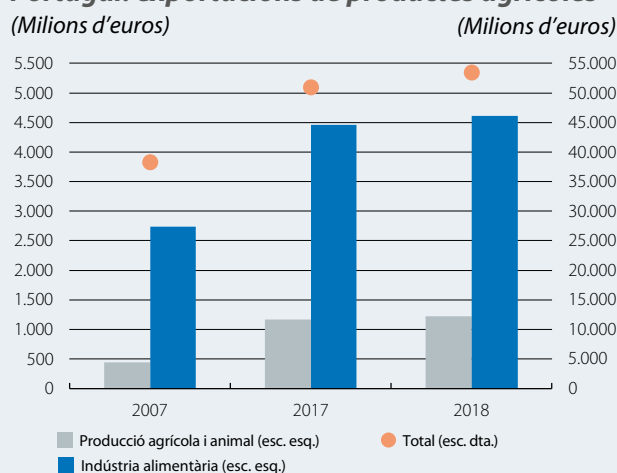
avantatges que ofereix la geografia del país, en especial per unes condicions climàtiques que permeten disposar més aviat de productes al mercat (sobretot, hortalisses i fruites) i que han servit de suport, per exemple, per a la bona evolució de les exportacions a països del centre i del nord d'Europa. En tercer lloc, la formalització de contractes entre productors i empreses internacionals que operen al sector del comerç alimentari minorista. I, finalment, els passos fets per alguns agricultors en el camp de l'agricultura intel·ligent, els fruits de la qual guanyaran de forma gradual més visibilitat en el conjunt de l'activitat agrícola. De fet, aquest serà un camp clau per a la creació de riquesa en el sector.

Portugal: producció agrícola el 2018

Font: CaixaBank Research, a partir de dades de l'INE de Portugal.

Portugal: exportacions de productes agrícoles

Font: CaixaBank Research, a partir de dades de l'INE de Portugal.